been dug at the site of the suspected cemetery and used to bury the construction waste. A 20–40 cm thick disturbed cultural layer from the first half of the 15th century was discovered in trench 12. Isolated flint artefacts from a destroyed Stone Age settlement cultural layer were found. Judging from the sparse 16th–17th-century ceramic and 'pot-shaped' stove tile *(Topfkachel)* finds, the non-intense layer from that period that had existed at that site had later been destroyed. The furnace remains from the first half of 15th century that were discovered in 2005 and the layers below them were fully excavated. It was determined that the furnace had been built on top an early 15th-century rubbish pit with abundant finds and animal bones. Luxury items: a Gothic openwork earring (Fig. 1), spurs, padlocks, 'pot-shaped' stove tiles, a glazed Gothic decorative tile (Fig. 2), and a glazed Gothic decorative flat stove tile, were found in the pit. It is thought that the investigated farmstead belonged to a wealthy person.

Kęstutis Katalynas

Tyrinėjimai Universiteto g. 14/2 (II etapas)

2007 m. buvo tęsiama 2005 m. pradėta pastatų komplekso Vilniuje, Universiteto g. 14/2 rekonstrukcija. Pirmuoju šių darbų etapu buvo atlikti archeologiniai tyrinėjimai pagrindinio R korpuso (buvusio Centrinio telegrafo) viduje. Aptiktas fragmentiškai išlikęs XVI–XVII a. kultūrinis sluoksnis ir medinių konstrukcijų (pastatų, latakų, drenažo rinktuvo) fragmentai (žr. *ATL 2005 metais*, V., 2006, p. 349–350). 2006 m. rekonstrukcija buvo laikinai sustabdyta, todėl antrasis archeologinių tyrinėjimų etapas prasidėjo 2007 m. vasarį.

Prieš pradedant antrojo etapo archeologinius tyrinėjimus buvo žinoma, kad pastatų

1 pav. XVI a. medinio šulinio rentinys. K. Katalyno nuotr.
Fig. 1. A 16th-century wooden well curb.

Universiteto g. 14/2 kompleksas yra drėgname uždurpėjusiame Vilnios senvagės ir Kačergos (Vingrės) slėnyje, dėl blogų sąlygų apgyvendintame palyginti vėlai (preliminariais duomenimis – tik XVI a. pabaigoje). Teritorija istoriniuose šaltiniuose minima nuo XVI a. vidurio, dabartinio Bonifratų vienuolyno vie-

2 pav. XVI a. medinio šulinio rentinys. K. Katalyno nuotr.

Fig. 2. A 16th-century wooden well curb.

3 pav. XVI a. medinio šulinio rentinys. K. Katalyno nuotr.

Fig. 3. A 16th-century wooden well curb.

toje pastačius koplyčią. Aplinkinis rajonas keletą kartų kasinėtas. Dalis šių tyrinėjimų (I. Jučienės, A. Jankausko) buvo neinformatyvūs, likusiųjų metu (E. Butėno, V. Daminaičio, T. Poškos, G. Stankevičiaus) aptiktas XVI a. pabaigos – XVII a. kultūrinis sluoksnis, medinių pastatų liekanų. Dalis radinių sietini su šiame rajone buvusiomis odminių dirbtuvėmis.

2007 m. tyrinėtas pastato kiemas, nugriauto V korpuso vieta ir teritorija į Š nuo komplekso, suprojektuoto priestato vietoje (iš viso 1300 m^2 dydžio plotas). Didesnė dalis tyrinėto ploto buvo 1503–1522 m. statytos Vilniaus miesto gynybinės sienos viduje, viena perkasa buvo sienos išorėje, XIX a. pabaigoje kanalizuoto ir užversto Kačergos upelio slėnyje.

Pastato kieme ir V korpuso vietoje aptiktas 1,7–2,4 m storio kultūrinis sluoksnis. Jo viršutinė dalis iki 1,4–1,7 m gylio suardyta (V korpuso centrinės ir Š dalių vietoje suardyta iki nejudinto grunto – durpių). Giliau buvo 0,6–1 m storio (greta aptiktų medinių konstrukcijų – iki 1,5 m storio) kultūrinio sluoksnio horizontas, pagal radinius ir dendrochronologinių tyrimų duomenimis datuotinas XVI a. 4-uoju dešimtmečiu – XVII a. pradžia. Sluoksnis labai apardytas XVI a. pabaigoje – XVII a. pradžioje (pastaruoju laikotarpiu datuotinų plokštinių koklių aptinkama iki pat įžemio).

Kiemo P dalyje kultūriniame sluoksnyje aptikta pavienių XV a. datuotinų radinių, veikiausiai čia patekusių XVI a. II pusėje ar XVII a. pradžioje pilant šiukšles ir nukastą gruntą iš gretimos, aukštesnėje ir ne tokioje šlapioje vietoje įsikūrusios sodybos ar sodybų. Kiemo centrinėje ir Š dalyse atidengtos medinės konstrukcijos: geriamojo vandens šuliniai (1–4 pav.), drenažo rinktuvai, tualetų bunkeriai, medinių pastatų likučiai, į gruntą įkasta

4 pav. XVI a. medinio šulinio rentinys. K. Katalyno nuotr.
Fig. 4. A 16th-century wooden well curb.

statinė odoms rauginti (5 pav.), datuotini laikotarpiu nuo XVI a. 4-ojo dešimtmečio iki XVII a. pradžios.

Sprendžiant pagal radinių išsidėstymą (bent trijose vietose kiemo P pusėje buvę šiukšlynai) ir medinių konstrukcijų paskirtį, šioje vietoje buvęs vienos ar kelių sodybų ūkinis kiemas su ne kartą perstatyta infrastruktūra. Spėjama, kad gyvenamieji pastatai galėjo stovėti į V nuo tyrinėtos vietos, dabartinio Bonifratrų vienuolyno teritorijoje, nes ten gyvenimo sąlygos buvo kur kas geresnės.

Į Š nuo šio komplekso pastatų atidengta 29 m ilgio XVIII a. pabaigoje dalinai nugriautos miesto gynybinės sienos apatinės dalies atkarpa. Mūras palyginti gerai išlikęs, jį numato-

5 pav. XVI a. statinė odoms raugti. K. Katalyno nuotr.
Fig. 5. A 16th-century vat for tanning leather.

ma konservuoti ir eksponuoti rekonstruojamo korpuso viduje. Nepastebėta XVII a. pradžioje minimų miesto sienos Šlapiųjų (Marijos Magdalenos) vartų žymių. Sienos išorėje, XIX a. pabaigoje užversto Kačergos upelio slėnio vietoje aptikti tik supiltiniai sluoksniai.

Tyrinėjimų metu visiškai neaptikta XVII a. II ketvirčiu – XVIII a. imtinai datuotinų radinių, todėl daroma išvada, kad tyrinėtos teritorijos dalis, esanti miesto sienos viduje, dėl nepalankių gyvenimo sąlygų buvo pradėta nuolat naudoti palyginti vėlai, tik XVI a. 4-ajame dešimtmetyje (ankstyviausios dendrochronologinės datos: 1530, 1532 m. ir t. t. – V. Vainilaičio duomenys) ir mažiau negu po šimtmečio buvo ilgam apleista.

The excavation at Universiteto St. 14/2 (stage II)

The excavation in the building complex at Universiteto St. 14/2 that was begun in 2005 was continued in 2007. The building's courtyard, the site of the demolished W building, and the grounds to the N of the complex were excavated (a total area of 1300 m^2). A disturbed 1.7–2.4 m thick cultural layer was discovered in the building's courtyard and the site of the W building. Based on the finds and the dendrochronological research information, its bottom layer dates to the 1530s – early 17th century. Isolated 15th-century finds, which probably found their way there in the second half of 16th – early 17th century through the use of rubbish or of earth taken from neighbouring farmsteads for fill, were discovered in the cultural layer in the S part of the courtyard. Wooden constructions were unearthed in the central and N parts of the courtyard: drinking water wells (Figs. 1–3), drainage sewers, toilet bunkers, the remains of wooden buildings, and a buried leather tanning vat (Fig. 4) that date to the period from 1530s to the early 17th

century. Judging from the layout of the finds and the purpose of the wooden constructions, this was a work yard for one or more farmsteads. A comparatively well preserved 29 m long segment of the bottom part of the city's defensive wall was unearthed to the N of the buildings of this complex. Absolutely no finds from the second quarter of the 17th–18th centuries were found during the excavation. Therefore the conclusion was drawn that the excavated part of the grounds, although inside the city's wall, was not used during the period.

Aleksiejus Luchtanas

Žvalgomieji tyrinėjimai Universiteto g. 7

2007 m. VU vykdė žvalgomuosius tyrinėjimus (12 m²) ir žvalgymus (32 m²) Vilniuje, Universiteto g. 7, Vilniaus universiteto Istorijos fakulteto M. Daukšos kiemelyje bei Bibliotekos kieme šalia fakulteto korpuso PV kampo. Tyrinėjimai buvo susiję su Istorijos fakulteto restauravimo–konservavimo darbais. Žvalgomieji tyrinėjimai vykdyti M. Daukšos kiemelyje, numatomoje keltuvo neįgaliesiems vietoje. Žvalgymai atlikti vidinėse V korpuso patalpose atkasant arkinius pamatus bei po grindimis įrengiamų ventiliacijos kanalų vietoje. Pastato išorėje žvalgymai vykdyti renovuojant vandentiekio įvadą bei keičiant paradinio įėjimo laiptų pakopas.

Dalį dabartinio sklypo Universiteto g. 7 iki XVII a. užėmė miestiečių posesijos. XVIII a. jis sudarė dalį senojo Universiteto ūkinio kiemo. Archeologiniai tyrinėjimai šioje teritorijoje buvo atliekami 1987 m. (L. Dzikas) ir 1993 m. (D. Luchtanienė).

2007 m. M. Daukšos kieme buvo kasamas iki įžemio 8,745 m² šurfas. Šioje vietoje kultūrinis sluoksnis buvo nesuardytas, ir pavyko atsekti visą kiemo stratigrafiją. Kultūrinio sluoksnio storis siekė 2,4 m. Pagal aptiktus radinius (buitinę keramiką, plokštinius koklius, čerpes) sluoksnis datuojamas XVI–XX a. 60 cm gylyje išilgai šurfo aptikta mūrinės sienos, orientuotos Š–P kryptimi, dalis. Ji 1–1,1 m storio, apatinėje dalyje mūryta iš lauko akmenų ir plytų. Siena datuojama XVI a. pabaiga – XVII a. pradžia. Tai – šioje vietoje stovėjusio pastato, galu atgręžto į Universiteto g., galinė siena iš kiemo pusės. Už 11 m į V nuo jos buvusi fasadinė pastato siena šiuo metu dalinai išliko Istorijos fakul*te*to V korpuso fasade. XVIII a. rekonstruojant pastatus kieme aptiktoji siena buvo nugriauta, išliko tik jos požeminė dalis. Šalia sienos iš kiemo pusės buvo primūrytos patalpos su plytų grindimis, aptiktomis 2,3 m gylyje nuo žemės paviršiaus. XVIII a. ardant minėtą pastatą susidarė iki 60 cm storio griuvenų sluoksnis su plokštinių čerpių, koklių, plytų nuolaužomis. Šurfo PR dalyje 1,6 m gylyje fiksuotas kiemo grindinys iš lauko akmenų.

Dabartinės rekonstrukcijos metu XVII a. pastato siena išsaugota, o keltuvo neįgaliesiems šioje vietoje atsisakyta.

Kiti du 2 m² ir 1 m² dydžio šurfai buvo kasami skliautuotų patalpų 152 ir 153 viduje, šalia V sienos, siekiant nustatyti pamatų įgilinimą ir būklę. Nustatyta, kad nuo XVI/XVII a. čia stovėjęs pastatas buvo su rūsiais, vėliau išgriautais ir užpiltais griuvenomis. Šurfe 2 2,4 m gylyje nuo dabartinių patalpų grindų aptiktas lauko akmenų grindinys, matyt, ir buvo rūsio grindys.

Kitose žemės kasimo vietose aptikti tik anksčiau tiestų požeminių komunikacijų darbų metu suardyti sluoksniai su XVII–XX a. radiniais.